URBANA

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 246. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 21-го жовтня 1940. No. 246. Jersey City, N. J., Monday, October 21, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВИЛКІ ЗАКИДУЄ РУЗВЕЛТОВІ ДЕРЖАВНИЙ СОЦІЯЛІЗМ

СПРІНҐФІЛД (Ілиой). — Промовляючи в родиннім місточку Абрагама Линколна републиканський президентський кандидат Вендел Вилкі сказав, що тепер перед американською нацією також на цілий зріст виринуло дуже важне питання, яке може мати вплив на цілу будучу історію Америки. Цим питанням є: який політичний устрій має задержати Америка? Бо теперішний уряд під проводом президента Рузвелта прямує до державного соціялізму, чи, до державного капіталізму, полученого з цілковито скупченою державною силою в одних руках президента.

Промовляючи в Ганібал, Мізурі, родиннім містечку відомого американського гумористичного письменника Марк Твайна, Вилкі сказав, що тепер здався Америці такий гумористичний письменник, щоб описав як то президент Рузвелт дався „вибрати" на демократичній конвенції в Шікаґо на кандидата, та як він тепер обіздить ріжні фабрики, нібито в ціли інспекції, а властиво, щоб бути все на сторінках газет та робити собі політичну пропаґанду.

СЕНАТОР ГАЙРАМ ДЖАНСОН ПІДДЕРЖУЄ ВИЛКОГО.

ВАШИНГТОН. — Демократичний сенатор Гайрам Джансон, якого президент Рузвелт хотів „прочистити" в часі недавних сенаторських виборів в Каліфорнії, тепер виступив проти президента, заявляючи, що ніяк не може погодитись з третім кандидуванням. Впродовж 150 літ американський нарід придержувався засади, що президент не повинен бути на своїм становищі довше, як дві каденції. Цю традицію впровадив Джордж Вашингтон, а освятили її такі великі президенти, як Джеферсон, Медісон, Монро, Джексон і інші. А президент Рузвелт тепер хотів би цю стару американську традицію поламати, мовляв, тамтих президентів можна було заступити кимсь іншим, а його вже нема ким заступити. Джансон буде піддержувати в виборах Вилкого.

ІКЕС І ЛЯ ҐВАРДІЯ КРИТИКУЮТЬ ВИЛКОГО.

ВАШИНГТОН. — Гаролд Ікес, секретар внутрішних справ, виголосив радіеву промову, в якій сказав, що компанії публичних ужиточностей, які мають великі впливи в деяких містах та стейтах, тепер хотілиб захопити владу в цілій Америці. Як свого представника вони висунули Вендела Вилкого. Вилкі, казав Ікес, залюбки говорить про корупцію в політичних демократичних машинах. А хто ту корупцію переводив? Там де є корупція мусять бути дві сторони: та, що дається перекуплювати і та, що перекуплює. Чоловік сам себе не може перекупити. Отож корупцію в Америці серед політичних партій колись спричинювали залізниці, а нині компанії публичних ужиточностей, казав Ікес.

Посадник Ля Ґвардія також виголосив промову за Рузвелта і в ній гостро критикував Вендела Вилкого кажучи, що той не є ніяким бізнесменом. „Коли Вилкі є бізнесмен, я є Меркурій", говорив Ля Ґвардія.

ЗАКЛИКАЮТЬ ДО СТУДИЇ ЧУЖИХ МОВ.

АТЛЯНТИК СИСІ. — На конгресі родичів і виховників стейту Ню Джерзі приявні заявлялись за те, щоб по школах учити дітей більше чужих мов. Бо шляхом навчання чужих мов, а також історії, літератури, мистецтва і т. п., наберуть діти зрозуміння і пошани до інших країв.

ДАЄС ПРОВІРЮЄ ПРАЦЮ КОНЗУЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Комітет Даєса урядує тепер в Ню Йорку і провірює працю німецького віце-конзуля Фрідгельма Дреґера. Представник комітету заявив, що в Америці працює 150 німецьких, а 80 російських агентів. Відносно Дреґера, то йому закидають, що він був головою саботажної організації в Америці.

НЮ ОРЛІЄНС. — Мартин Даєс, голова комітету дослідів неамериканських активностей, що перебуває тепер в Ню Орлієнс, заявив, що в Америці поширена сильна організація яка плянує цілий ряд саботажевих актів, подібних до тих, що був у Ню Джерзі, в фабриці „Геркулес". Ці саботажі підсичувані чужими урядами. Даєс сказав, що він передав у руки Федерального Фюра Інвестиґації чимало матеріялу на основі якого можна буде винуватих потягнути до відповідальности.

ВІДІБРАЛИ ЛИСТИ ДИПЛЬОМАТИЧНОМУ ПРЕДСТАВНИКОВІ.

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку прибув французький дипльоматичний представник, Шарл Брусе. Французький уряд вислав його для збільшення персоналу в французькій амбасаді в Вашинґтоні та для завідування пресовим департаментом. По дорозі до Америки корабель „Екзетер", на якім він їхав, зупинився на Бермуді і там англійські власти відобрали йому два опечатані дипльоматичні листи.

РУЗВЕЛТ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

Президент Рузвелт на своїй пресовій конференції зробив перед журналістами заяву, в якій сказав, що з огляду на тенденційне викривлювання фактів з боку опозиції, він змушений є взяти чинну участь у виборчій кампанії і зробити певне спростовання. Президент підкреслив, що викривлювання фактів не є вислідом незнання з боку опозиції. Опозиція знає добре, як маються справи, але навмисно представляє їх у фальшивім світлі.

З тих причин Рузвелт виголосить ще перед виборами пять більших політичних промов. Остання промова відбудеться 30 жовтня в Болтімор. Якраз на той самий день републиканський кандидат Вендел Вилкі матиме промову в Болтімор. Дехто припускає, що це буде свойого роду дискусійний двобій між президентом та Вилкім, хоч може обі кандидати не будуть себе особисто бачити. Болтіморські републиканці радіють з того і висловлюють надію, що обох кандидатів можна буде звести разом на одну плятформу, чого хотів вже від давна Вендел Вилкі. Але демократи не обіцюють цього. Демократичні кола говорять, що правдоподібно треба буде змінити дату, а то тому, що багато людей захоче почути обі промови.

РЕПУБЛИКАНИ ТАВРУЮТЬ ФЛИНА

Стейтовий предсідник Републиканської Партії, Джекел, та голова републиканського національного комітету, Джозеф Мартин, висказали свої гострі завваги на адресу Джана Флина, голови демократичного національного комітету, за те, що той видав обіжник до своїх клюбів, підсуваючи думку державним урядникам, що коли їм самим закон забороняє складати жертви на виборчу кампанію, то їх родинам вільно це робити. Це є найзвичайніше обходження і ламання закону, говорили републиканські критики. Джан Флин у той спосіб поступає в своїй льокальній політичній машині, говорили вони і в той спосіб хоче поступати в цілій нації: або піддержуй його партію, хочби шляхом ломання закону, або забирайся.

НІМЦІ ТАКИ НАМАГАЛИСЬ НАПАСТИ НА АНГЛІЮ, КАЖУТЬ У ЛОНДОНІ

Британці переконані, що Гітлер таки готовився напасти на Англію пропамятного дня, себто 16. вересня б. р., який то день заповідано і який повинен був бути для нього „щасливим", згідно з „астрольоґічними обчисленями". Та сталося таке, що попереднього дня німці втратили 185 літаків в масовім налеті на Англію, а британські летуни завдали ще величезні удари тим місцям, де були сконцентровані німецькі війська і кораблі, якими ті війська мали бути перевезені через Англійський канал. З того, що оповідають британські летуни, то виглядає, що в тих місцях (а це відноситься головно до баз на французькім побережу) все було готове до відпливу. Та ті німецькі пляни розбили британські налети і бомбардування, підчас яких мало згинути кілька тисяч німецьких вояків. Крім того британські летуни нанесли Німеччині великої шкоди ще й бомбардуванням залізничих шляхів й інших комунікаційних середників. Подорожні, що бували в останніх часах у Німеччині, доносять, що там часто комунікація перервана. І то як залізниця, так і водна, бо понищені теж і пристані.

НІЧНІ НАЛЕТИ НА АНГЛІЮ ОСЛАБЛИ

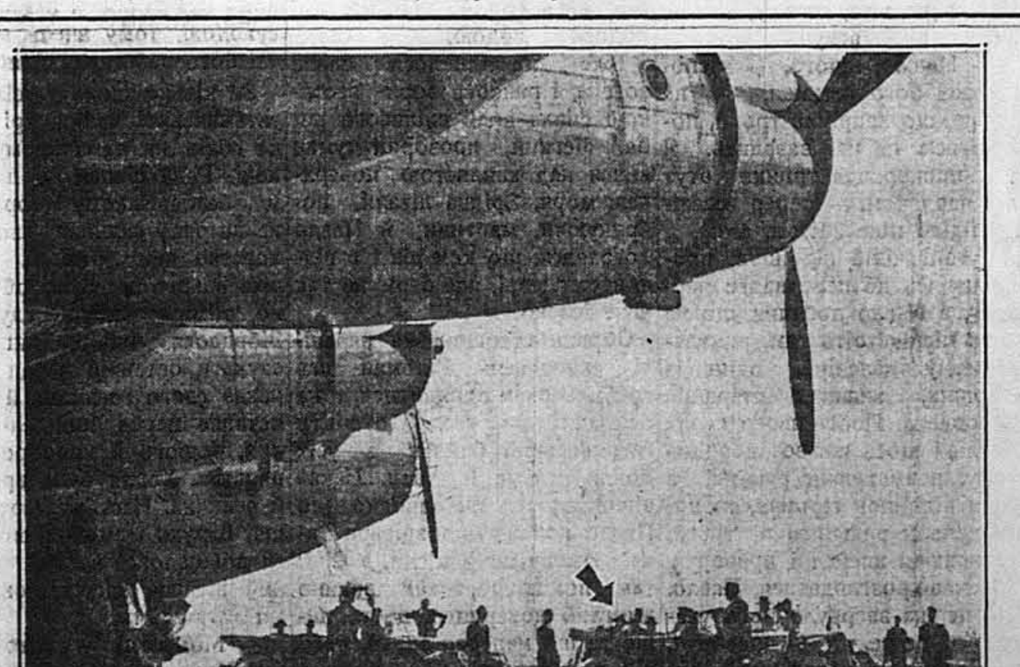
Таке можна сказати про німецькі налети на Англію. Толкують собі це тим, що маршал Ґерінґ має тепер дуже мале число летунів, що надаються до нападів серед ночи. Тому тепер так часто можна завважити перерви в нічних налетах. Одної ночи вони масові, а другої так, якби їх не було.

ЖЕРТВИ НІМЕЦЬКИХ БОМБАРДУВАНЬ

Оголошують, що почавши від червня, себто від початку німецьких налетів на Англію, було в Англії наслідком бомбардувань 8,365 вбитих і 12,352 ранених. Це, як кажуть, відноситься до жертв у цілій Англії, але треба виказ розуміти так, що ті жертви відносяться головно до Лондону, бо в інших містах тих жертв дуже мало.

ВТІКАЮТЬ ПЕРЕД АНГЛІЙСЬКИМ ОБСТРІЛОМ

Таке подає британська адміраліція про морську зустріч між британським кружляком і контрторпедовцями і фльотилею з німецьких контрторпедовців. Каже, що німецькі кораблі не захотіли піти в бій і втікли, закриті мраком.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ОГЛЯДАЄ ЛЕТНИЧЕ ПОЛЕ РАЙТА В ДЕЙТОНІ, ОГАЙО.
(Президента показує стрілка).

СТАЛІН ЗАКЛЮЧИВ СОЮЗ З ГІТЛЕРОМ ЧЕРЕЗ УКРАЇНУ

ЛОНДОН. — До такого заключення приходить лондонський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс". В Англії ще далі ломлять собі голови над загадочною політикою Сталіна. І хочуть зрозуміти, що властиво заважує в тій політиці. Назагал переконані, що Сталін боїться Німеччини. Сталін був певний, тому два роки, що Гітлер піде проти Совєтів і забере Україну. І тому він лекше відітхнув, як Гітлер звернувся згодом проти заходу. Далі Сталін не дурить себе думкою, що він зможе вдержати Україну колиб Гітлер вийшов з війни побідником. Тому бажає цілком певно Великій Британії побіди. Він теж намагається у всьому уступати, щоб зискати на часі, думаючи, що така проволока може змінити міжнародню ситуацію, під чим треба розуміти те, що Німеччина війну програє. Тимчасом Гітлер підходить до Сталіна тим, що заважди йому щось відступає в заміну за його уступки. Тепер захоплює Сталіна Іраном і доступом Совєтів до Індійського океану. А це, як подає американський кореспондент, дуже подобається Сталінови, як подобається йому все те, що звязане з традиційною імперіялістичною політикою царської Росії.

НА РУМУНСЬКО-СОВЕТСЬКІЙ ГРАНИЦІ СПОКІЙНО.

МОСКВА. — Офіційно заперечують поголоскам, будьтоби на румунсько-советській границі приходило до кривавих сутичок між німецькими і совєтськими пограничними частинами. Совєти теж заперечують, будьтоби були в Румунії совєтські війська. Усі поголоски, що передають щось інакше, є неправдиві, твердить совєтська пресова аґенція.

НЕ БУДЕ В МОСКВІ КОНФЕРЕНЦІЇ ВЕЛИКОДЕРЖАВ.

МОСКВА. — Совєти нічого не знають, про якусь конференцію, що малаб відбутись в Москві, а в якій малиб взяти участь: Японія, Німеччина, Італія й СССР.

БУДЕ КОНФЕРЕНЦІЯ, АЛЕ В БЕРЛІНІ.

РИМ. — Італійська преса дає до зрозуміння, що таки підготовляється конференція Японії, Німеччини, СССР й Італії, але вона не відбудеться в Москві як це було подано передше, але в Берліні.

ТУРЕЧЧИНА НЕ РАХУЄ НА ПОМІЧ СОВЄТІВ.

ІСТАНБУЛ. — Так виглядає, що намагання Туреччини перехилити Совєти на свою сторону на випадок, якби держави „осі" на неї напали, не мають успіху. Це певне, що Совєти бажалиб Туреччині в тому випадку всього найкращого, але поза побажаннями не обіцюють нічого більше. Значить, що Туреччині треба числити на свої власні сили і допомогу з боку Великої Британії. Туреччина каже, що може поставити армію з двох міліонів вояків, а турецький жовнір відомий з того, що добре бється.

ДАЛІ ЗА ПОСТІЙНУ ПРИЯЗНЬ НІМЕЧЧИНИ З РОСІЄЮ.

БЕРЛІН. — Німецька преса ще далі присвячує багато уваги тому, що Совєти оголосили друком спогади Бісмарка, німецького „залізного канцлера". Преса підкреслює, що поява цеї книжки не є без значіння. Навпаки вона відповідає вповні тому духові, який панує в Німеччині й в Совєтах, а який є за німецько-російську приязнь. І то за таку, якої бажав собі Бісмарк. Преса знову цитує відповідні місця зо споминів німецького канцлера, де він каже, що Німеччина ніколи не буде жити в спокою з з Францією, а зате з Росією ніколи не буде розумної потреби воювати, якщо глупота ліберaлів чи династичні грубі помилки не сфальшують фактичного положення. Ще далі пише преса про події з 1939 року, себто про територіяльні зміни й розмежування між Німеччиною і Совєтами. І каже, що все те сталося в дусі Бісмарка і принесло користи як Росії так і Німеччині. Ось так, кінчить та преса, повинно бути і в будуччині у відносинах між Росією і Німеччиною.

НАТИСК НА ГРЕЦІЮ.

КАЇРО. — В дипльоматичних колах говорять, що Німеччина й Італія поробили остаточні кроки, щоб відірвати Грецію від звязку з Великою Британією. Греції поставили згадані держави такі вимоги: Негайно звузити економічні звязки з Англією; відступити кусень землі Альбанії, себто Італії, а Болгарії дати доступ до моря; дозволити Італії побудувати шлях з Альбанії до Сальоніки; відступити Німеччині й Італії деякі летунські поля до вжитку; змусити короля до уступлення з престола, а Метаксу з премієрства, а на їхнє місце поставити уряд, що був би прихильний державам „осі". Як знаємо, Греція і Туреччина це ті дві держави, що остали вірні Великій Британії й які та остання обовязана боронити, колиб вони були нападені.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЩО НАГОРОДЖУЮТЬ?

Для ілюстрації того, що діється в Україні під Советами, хочемо звернути увагу на одну нагороду, якою обдарила Москва українського вченого. Отже в червні цього року „указом президії Верховної Ради СССР" нагороджено академіка А. Ю. Кримського „орденом Трудового Червоного Прапора". Про це й розписується якийсь „К. Давид" в большевицькій нюйорській ґазеті, що друкована українськими буквами.

Імя А. Кримського як ученого добре відоме. І то ще до часів першої світової війни. Відомий він як орієнталіст і як український письменник. І як один з орґанізаторів Всеукраїнської Академії Наук. Та грубо помилявсяб той, що думав би, що советське відзначення має підставу в наукових працях Кримського, чи в його літературних творах, писаних українською мовою. За те можна було його вже давно відзначити. Та відзначення А. Кримського Москвою наступило, як виходить з фейлетону К. Давида, по промові, яку він виголосив у Львові, перебуваючи на сесії Львівських відділів Інститутів Академії Наук. Відвідуючи при цій нагоді могилу Івана Франка, що був його другом і товаришем, як це зазначує Давид, А. Кримський, звертаючись у промові до Покійного І. Франка „підкреслював особливу силу єдности братніх культур російського й українського народів, потребу ще більше міцнити братню любов трудящих усіх національностей, бо тільки прапори інтернаціоналізму привели український народ до того, що змогла обєднатися в єдиній радянській державі Галичина і Наднiпрянська Україна, а про це так багато мріяв покійний Іван Франко".

По тій промові, пише К. Давид, пізнати, що А. Кримський є „справжній український вчений", бо „стоїть на рівні ідей епохи, в передових шерегах борців за побудову комуністичного суспільства".

Як бачимо, то за які два тижні по тій промові Москва обдарила А. Кримського згаданим вище орденом „Трудового Червоного Прапора". Чи це тільки так склалося, в те не входимо. Бо якби не було, то Кримського нагороджено цілком певно не за працю для українського народа, а за щось інше. А це певно за те, що ставить на першому місці „єдність братніх культур російського й українського народів". А хочби припустити, що й це не є так, як виглядає, то вже те знаємо напевно, що того роду заяви, чи промови не мають нічого спільного з Іваном Франком та з його діяльністю. Бо діяльність Івана Франка, що знав ріжні культури, а між ними добре і московську, була звернена в першу чергу на те, щоб заставити українських людей думати, що „нам пора для України жить", а не „москалеві й ляхові служить", та що українцям треба єднатись під України прапор. За таку науку Москва не дає орденів. Зате дає їх тим, що таку науку Франка перекручують.

ГОЛОС РОЗПУКИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

Перед українською пресою в Америці стає рубом страшне питання: питання життя або смерти. Таке пише канадійський часопис „Українські Вісти" (з дня 8. жовтня 1940), а все, що там сказано, відноситься дослівно теж і до української преси в Злучених Державах. Є це та дуже важна справа, на яку наш загал не звертає ніякої уваги. Згаданий часопис підкреслює, що „не хоче страшити людей", чи їх „розжалоблювати", а тільки хоче звернути ще раз увагу, що наша суспільність не має ніякого пляну, щоб зарадити тому, що **українська преса підупадає, корчиться і убожіє.** Так є, що те число передплатників, яке має українська преса, як теж та ціна, яку наші люди платять за українську ґазету, є не вистарчальні, щоб українські ґазети могли далі існувати і були видавані так, щоб за них не встидатись. Зокрема читаємо в „Українських Вістях" таке:

Виїмкове завдання преси тепер.

„Преса наша на американськім континенті має тепер виїмкове завдання перед цілою українською нацією. Бо нема вже ні клаптика української вільної землі в Европі. Нема вже там ні одного кусника друкованого паперу, де можнаб свобідно писати про те, що відчуває і чого бажає український гноблений нарід. Тут можемо те робити. Тут можемо плекати наші релігійні й національні ідеали, можемо поширювати українську культуру. Отже факт, що увесь майже український нарід в Европі опинився в страшній большевицькій неволі, накладає на нас, українців на американськім континенті, величезні обовязки. Ми не лише мусимо самі себе зберігати і захищати перед розкладом, але на нас припав обовязок нести високо і нести гідно прапор боротьби за визволення міліонів наших поневолених братів в Европі.

„І тут якраз виринає роля української преси. Інформувати нарід докладно й правдиво, вести його до поступу, вказувати йому на геройські приміри в нашій славній історії, піддержувати віру й надію в остаточну перемогу — в ці чорні дні. Блискати час до часу зразками української культури — повістями, поезіями й науковими розвідками. Отвирати перед народом сторінки нашого минулого, а також звертати увагу на добрі і злі сторони нашого збірного життя тут. Вказувати нашій суспільности практичні способи допомоги нашій державі, Канаді, в її тяжкій і затяжній боротьбі за свобідне життя. Цим та іншим будуючим та благородним справам мусить служити українська чесна преса на іміґрації. Того обовязку ніхто не може ані перебрати ані нічим іншим заступити. **Українська преса на американськім континенті мусить — особливо тепер — бути провідником і сторожем українства в світі.**

Чи може наша преса сповняти своє завдання?

„Годі затаювати, що наша преса не сповняє й не може сповняти всіх своїх завдань так, як повиннаб. Це ніяка тайна, що наша преса не поступає з духом і вимогами часу, та що вона осталась десятки років позаді від преси інших народів на цім континенті. Чому? Просто тому, що **не лише наш загал, але й наші провідні люди не цікавляться пресою,** не думають за уліпшення її під оглядом технічним і щодо змісту. (Цеж відома річ, що коли в інших народів при редаґованню тижневика на 16 сторін нашого формату працює 8 до 10 осіб, то український тижневик на 8 сторін великого, подвійного формату пише й редаґує один або два редактори). Редакції та адміністрації наших часописів добре знають що і як належалоб змінити на ліпше, але ті зміни вимагають грошей. Загал наш не то на уліпшення, чи поправу часопису не дасть, але й належивости, тобто залеглости за часопис тяжко дістати від нього. Вислід такий, що **в моді вже стає нарікати на пресу,** критикувати її, але щораз тяжче приходиться видобути передплату. Особливо тепер, коли стала поширена щоденна преса і радіо, зацікавлення нашою пресою серед старшого громадянства підупало, а жертвенність значно змаліла. Молоде покоління замилування до української преси не має. Оце й причини, чому ми вже на вступі сказали, що українська преса тут стоїть перед питанням життя і смерти.

Де вихід?

Вихід із цього положення є. Розвязка пресової справи лежить в нас самих. Треба, щоби справа преси перестала вже раз бути справою одиниць, або малого гуртка осіб. **Треба, щоби пресову справу винести з редакцій і адміністрацій в народні маси,** представити всім пресову справу, як одну з найважніших і зацікавити нею увесь загал. Ясна річ, що справою преси повинні зацікавитись найперше наші провідні люди і на місцях — у своїх парохіях, товариствах, на зїздах — говорити про пресу, поширювати її, збирати гроші на пресу. В справі преси повинні відбуватись окремі зїзди провідних людей і на тих зїздах повинні докладно обговорювати пляни поширювання часопису. Тоді, при матеріяльній і моральній піддержці, часопис буде постепенно поправлятись і стане необхідною річею в хаті кожного письменного українця. Іншими словами, вихід із цього грізного для нашої преси положення в руках нашої суспільности.

Боротьба за рідну мову й друковане слово.

Насувається питання: чи зуміє наш нарід тут і чи схоче він постояти за свою пресу, за своє рідне друковане слово?

Почавши від Котляревського в Великій Україні, а від Маркіяна Шашкевича в Галичині, український нарід завзято боровся за право вживати свою рідну мову живим і печатаним словом. Український нарід в бортьбі за рідну мову видав мучеників-героїв. За рідну мову, за рідну пісню, за українську книжку й часописи йшли ті борці на заслання в Сибір, йшли до польських тюрем, тратили все своє майно, терпіли ціле своє життя, але мови своєї, рідного слова свого вони не зрікались, його не цурались. І чи маліб ми тут, в свобідній країні, добровільно зрікатись тих прав, за які наш нарід віками боровся? Чи маліб ми дозволити, щоб наша преса тут підупала і то якраз тепер, коли в Европі нема ні одного свобідного українського часопису і коли тут треба сильної, могучої незалежної української преси?

Яка повинна буди відповідь?

Нарід, який хоче жити, який хоче мати якусь пошану в світі, може мати на ці питання лише одну характерну, рішучу і грімку відповідь: **Ні! Не дамо впасти своїй пресі! Коли тисячі наших братів і сестер за рідну мову, за рідне слово йшли на муки, то чейже честь наша вимагає, щоб ми від себе дали бодай кілька долярів на збереження рідного друкованого слова.**

Губерта, африканського гіпопотама уважали туземці повернувшим духом відомого короля Зулю і тому ухвалено закони, які запевнювали йому спеціяльну охорону.

ДАЛЬШЕ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИЗИСКУ В СССР

Поруч з запровадженням восьмигодинного дня праці та семиденного тижня наказано також переводити підприємства на двохчергову добу. Старий трьохчерговий спосіб визиску показався ніби невистарчальним, бо лишалось замало часу для направи та чищення машин, і їх доводилось спиняти серед роботи. Також ніби не вистарчала досить вправлених робітників, щоб обсадити цілком всі три черги. „Реформу" цю переводиться справді дуже повільно, бо „соціялістичні" підприємства противляться їй всіми можливими і неможливими засобами з причин цілком зрозумілих. Від них жадається, щоб вони при зменшеній скількости робітників виконували протягом 16 годин туж саму роботу, яку ранійш виконувалося протягом 18 і 21 годин. До тогож частину робітників занятих раніше в третій черзі переноситься тепер на інші примусові, розуміється тяжчі і гірше оплачувані, праці. Цю „реформу", як і всі інші, що мають на меті збільшити витискання крови і поту, переводиться перед усім і головно на Україні. „Ізвєстія" з 26. IX. повідомляють з Харкова, що результати осягається дуже добрі, що підприємства виконують за дві черги плян на 106 і 107% наслідком збільшеної видайности праці.

Визиск робочої сили по селах зростає розуміється ще швидше. „Ізвєстія" з 27. IX. писали в передовій статті присвяченій осінній оранці: „Треба кожну пятиднівку перевіряти по районах роботу тракторів і коней, як вони працюють, що перешкоджає тракторістам і колхозникам виконувати і перевиконувати означені пляни. Треба уважно слідкувати за тим, щоб трактори працювали цілу добу, та щоб машиністи та колхозники, які працюють при плугах, перебували в нормальних умовах праці (чого очевидно не буває)...

„Тракторісти, які виконають в призначений речинець цю працю, мають дістати на 20% платні більше звичайного. Директори, старші механіки і аґрономи мають дістати подвійну місячну платню, звичайні колхозники, яких вони визискуватимуть немилосердно для цього, не дістають за це більше, в тім і полягає „соціялізм"...

„Кінь має пересічно зорати що найменше чотири гектари за сезон... В Молдавській СССР чомусь рішили, що кожний кінь має зорати 22.5 га. на завдання очевидно не до виконання..." — гадає навіть орґан московського уряду. Але воно незвичайно характеристичне для урядів „самостійних" республик, які цілком втрачають голови зо страху перед Москвою і обіцяють все знаючи, що все одно виконати не зможуть. Зрештою й самі „Ізв." ніяких ілюзій відносно приспішеної примусової праці на ланах не роблять, бо пишуть: „Ніяким чином не можна терпіти того, що колхози гонячись за рекордами виконують роботу зле (замість орати, скребуть лише поверхню ґрунту). Ніодного неробу, ніодного дезорґанізатора праці не можна полишити без кари". Як мало користи з цих кар, доводить найкраще сучасний стан советського хліборобства.

Отже нема дива, що московський уряд стало шукає нових кар і нових засобів примусу і визиску. Щоб заохотити селян до роботи в колхозах призначив уряд кілька років тому кожній родині невеликі кавалки ґрунту, на Україні не більше гектару, в особисте і спадщинне вічне володіння. Вони зробилися для багатьох родин останнім захистом і порятунком від колхозного визиску. Тепер московський уряд готується ці двірські особисті ґрунти зменшити на половину, чи навіть зовсім відібрати. Досить відомий пресовий аґент ГПУ, Рудь, дописує „Ізв." з Решетелівки на Полтавщині, що деякі з тамошніх колхозників, відробивши обовязковий мінімум в колхозі, 80 днів, займаються поза тим цілий рік лише своїм власним приватним господарством, де мають часом до сотки курей. А 80 днів відробляють навіть підлітки, тому треба надати колхозам право жадати принаймні 150 днів обовязкової праці. Далі дописувач наводить кілька прикладів „взірцевих колхозників, які самі повернули колхозу половину й більше своєї приватної землі заявляючи, що праця в колхозі пожиточніша..." Куди вітер віє, знаючи звичаї московського уряду, вгадати не тяжко. Всі „великі реформи" утиску і визиску розпочиналося на Україні, тут починається й скасовання особистих городних господарств, бо кріпаки землею не мають володіти.

К. В.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ І.

(62)

Старий Граб знав його, але він, Павло, соромився розпитувати про нього докладно. Чому — й сам не знав, а тепер шкодував... Намагався в уяві відтворити образ старого лицаря, що так безоглядно пішов назустріч славі й зник сливе безслідно. Десь у неволі, казав Граб... І перед очима Павловими стала дужа, огрядна постать пристарої людини... Але, Боженьку мій! цеж не чоловік, а страховище якесь: і голова й груди заросли довгим сивим волоссям, збитим у жовті, брудні ковтуни; голий був до пояса, але замісць міцного, пружного тіла стояла ширококоста снасть, обтягнута шкурою, вся в струпах та в січених терниною чи тією червоною таволгою ранах... Світилися тільки великі карі очі, щоб свідчити нашийникам турецьким, що дух у цьому страшному, понівеченому тілі ще не згас, і сила ще держиться. Дивилися вони, ті гострі, проникливі очі, на Павла, а чорні уста, що ледве помітні були в жовтосивих заростях на твари, тихо розкрилися й промовили: „Сину, прокинься, — світає вже!..." Та не міг Павло очуняти відразу й скинути обмарення. Тоді чоловік узяв його своєю кощавою рукою за плече й злегка поторсав.

— Батьку! — легенько зойкнув Павло й прокинувся.

Перед нього стояв кошовий і ласкаво посміхався в бороду.

— Це я, я, синку, — промовив лагідно, — час уже вставати.

Павло, як опечений, схопився на ноги, аж братчики засміялися.

— Пробачте, батьку, — не зчувся, як і заснув.

— Нічого, нічого, — заспокоював його гетьман, — це добре, що задрімав трохи, покріпився, це не завадить. Я теж прикорхнув трішки отут під чардаком, — тепер веселіше йділо піде... Егеж, еге.

Сагайдачний відійшов, просуваючись до переднього чардаку, й Павло побачив, що на його місці стоїть там, вдивляючись у далечінь, один із старших, значних старшин, Бородавка. Побіч нього стояв Хмель і щось жваво доводив йому, розмахуючи руками, а коли підійшов гетьман, то вони почали радитися в трьох, позираючи вперед і праворуч.

Почав розглядатися Павло. Що перше звернуло його увагу — це те, що ні праворуч, ні ліворуч, ні перед себе він не бачив берегів. Вітру сливе не було, але значна хвиля гойдала байдаки так, як на Дніпрі й за вітру не гойдала. Море? — майнула думка, й серце його затрепетало. Тепер він догадувався, про що радилася старшина: вони пливли просто на Очаків. Ще кілька годин — і почнеться бій, мета їхньої кількаденної подорожі водою.

Вже розвиднилося сливе зовсім, і ранкова зоря веселкою сияла край східнього неба. Легкий, прозорий туман вився над хвилястою поверхнею моря. Зрідка літали, покрикуючи, мартини, й Павло догадався, що хоч він і в відкритому морі, але беріг не так уже далеко.

Обрада старшинська нарешті скінчилася. Гетьман дав гребцям знак зупинитися, а на байдаки — гасло оточити гетьманський байдак з усіх боків тісніше й стати. Наказ виконувалося так швидко, що Павло почав підозрівати якусь змову ще з місця, з Січі: так похіпливо, так звинно змоглиб довершити цього лише ті, що наперед знали, чого від них забажає їх ворушкий, суворий і покмітливий ватаг. Та забув молодий братчик, що саме так воно й було, що це тільки йому та ще багатьом у цій виправі все — первина, бо вони — новаки і вперше на морі, а більшість не раз уже обкурювало турецьким димом із галер, і гетьмана свого не раз мали вони над собою і в морі й на суходолі, тому знали наперед усі його забаганки й норови.

За кілька хвиль з усіх боків гетьманської чайки мріло море голів, як на січовому майдані. Рада січова на широкому, безбережному морі... Та не на раду скликав своє лицарство пан отаман. Давно вже внього все було обраджено, обмірковано, передумано... Зібралося чубате лицарство слухати останній перед боєм наказ свого гетьмана й його останнє перед боєм слово до них, чесного й хороброго лицарства. Хвиля була врочиста й велична. Настала мертва тиша, й руки мимоволі потяглися до шапок: вогкий морський вітрець заграв козацькими чупринами.

— Мої діти! — раптом почув Павло гучний голос кошового й здивувався тій силі, що була втім голосі, немов би не та людина промовляла, немов би то був голос не Сагайдачного, що ще хвилю тому будив Павла тихо й лагідно, а голос велетня, що дзвоном бє і в найдальші слухи.

— Мої діти, славне, хоробре лицарство січове! Вже, як тільки сонце підніметься трохи, ми станемо груди в груди з ворогом. Отже, ще перед цим хотів би я сказати своє до бою переднє слово. Не для того, щоб учити когось... Хто каже — вчити?! Кого вчити?! Тих, що посивіли від порохового курева? Не до них моє слово, бо вони й без нього знають, як треба вмирати за віру християнську, за рідний край та за визволення братів із неволі бісурменської, тобто вмирати за друзі своя. Їм не треба нагадувати, отим старим лицарям, що таке любов до рідного краю, бо вони знають, що любити рідний край — це бути щасливим умерти за нього повсякчас і хвилину. Хто сів на байдака з якоюсь іншою любовою до рідного краю — плигай, собачий сину, сторч головою в воду й пливи до берега або топись, бо така любов, як твоя, куцому під хвіст! Шага щербатого ніхто не дасть за неї, і любов тая — лише ганьба козацтву!... Може й такі сіли на наші лицарські байдаки, що не боронити рідний край, святу віру та визволяти бідного невольника мали на думці, а бажали тільки погріти руки коло здобичі?... І таким здобичникам нікчемним моя щира порада — он море, а там — беріг, щоб не паскудили собою чесного товариства. Дайде дорогу їм!... Ну?...

Кошовий урвав на хвильку мову, почекав і оглянув військо своє довкола.

— Нема таких?... — ще раз запитав, і в очах його засвітилася радість і задоволення. — Я рад, і всі ми раді, що в нас — і в старих і в молодших — одна любов і одно щастя в серці: вмерти не на печі, а в бою з ворогом, коли того вимагає рідна справа. Більшого щастя, більшої чести й більшої слави над цю нема, а здобути цю честь, цю славу, це щастя — це привілей лицарства, козацтва, війська, тому й нема на світі, поки живуть вороги, достойнішого стану, як наш — лицарський.

Надія рідного краю і всіх покривджених та гноблених ворогами тільки на нас, лицарів славної матері, Січі Запорозької.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

СПРАВДІ?

Пише московська „Правда", що Англія покищо добре оборониється перед німецьким нападом та що німці не мають тут великих доспіхів.

Велика правда, якої ми справді не знали.

Щось у роді тої правди, що корова може бути біла, а може бути й чорна, але молоко її все біле.

ВСІ КЛЯСИ.

Як подає Молі Пентер-Давнс в одному листі в своїй збірці листів з Англії, до середини вересня цього року німецьке бомбардування на Англію не вспіло розбити солідарности всіх верстов англійського народу.

І дивуватися цьому не можна, коли німці бомбардували без розбору королівські палати й нуждені мешкання робітників у східній частині Лондону.

НІМЕЧЧИНА И АМЕРИКАНСЬКІ ВИБОРИ.

„Франкфуртер Цайтунг" заявляється проти вибору президентом Рузвелта, бо, мовляв, Рузвелт веде до війни.

Газета видимо відкрито звертається на адресу американців з такою осторогою.

Цікаво було би знати, який вплив буде мати ця осторога на американців.

ЧИ ВІН БУДЕ ІНАКШИЙ?

Каже ця газета, що Рузвелт є оточений симпатиками Англії й противниками націстичної Німеччини.

Коли таке говориться про Рузвелта, цікаво було би спитатися: як буде справа виглядати на випадок вибору президентом Вилкі? Чи буде він оточений симпатиками Німеччини?

У своїй промові в Бофало, Ню Йорк, Вилкі обіцяв „вичистити" уряд з усіх вмішаних у „пяту колюмну" й всіх, що дивляться за натхнінням до Москви, Берліну чи якоїнебудь іншої чужої столиці.

ЯКБИ ТАК ТЕТІ ВУСА.

Каже відомий американський „колюмніст" Ґен. Гю Джансон, що якби він так був жидом, він не голосував би за Рузвелта, але за Вилкія.

Джансон каже, що якби він був жидом, він певно був би за того, хто обіцяв би покарати Гітлера зброєю, одначе він не вірив би Рузвелтові, бо Рузвелт заходиться часто з антисемітами. Коли який антисеміт заявився за Вилкія, Вилкі негайно вмив від нього руки. Рузвелт того не робить.

Можна припустити, що Джансонові так справді щиро тепер здається, що то він робив би, якби був жидом. Одначе, що він справді робив би, якби ним був?

НАЙШОВ.

На осінній конференції Нюйорського Стейтового Конгресу Родичів і Вчителів виступив д-р І. Тобонек з новою зовсім оригінальною рецептою на оборону демократії. Радить він закинути грати в відому картяну гру „бридж".

Каже, що як колись Америка стане фашистівська, то буде завдякувати „бриджові", тій фашистівській грі, при котрій людина не може мовчати й не має часу думати над справжніми проблемами.

Цей натяк на звязок між картяною грою й улюбленням до якоїсь політичної системи нагадує на відому балачку ворогів американського генерала Ґрента про те, що, мовляв, він любить запиватися. Коли це сказали президентові Лінколнові, Лінколн сказав, „Довідайтеся, яку горівку пє генерал Ґрент, а я пішлю бочівочку тої горівки кожному нашому генералові",

В УСІХ СИТУАЦІЯХ ОДНАКОВО?

Противники „бриджа" як фашистівської гри виходить зо заложення, що хто мовчить при грі, той будео мовчати й в інших ситуаціях.

Одначе, чи так воно справді мається? Чи не буває часто якраз противно? Що, людина, яка в грі, або наприклад, у військових вправах, мовчить, а в інших справах і ситуаціях буде зовсім свобідно й радо висказувати свої погляди?

МАШИНА И МОРАЛЬ.

На одних зборах у Бруклині розглядали причини очевидного занепаду моралі у нових часах. Один з бесідників приписав цей занепад впливу морального навчання зростові впливів певних винаходів, таких як: автомобіля, телефону, радія, фільм.

Бесідник досить розумно звязав за собою ці винаходи з занепадом моралі: мовляв, ці винаходи ослабили родинне життя, ослабили вплив родини, церкви й школи, а тим самим скріпили неморальні впливи.

Таке пояснення має більше сенсу, ніж вязання фашизму з „бриджом".

ЯК ІНШІ ЧИТАЮТЬ.

Луис Ґенет, критик книжок, що пише для „Ню Йорк Геральд - Трибюну", згадує в одній своїй критиці цілу низку книжок про останні події в Франції та причини її упадку.

Німецький журналіст Гайнц Поль написав книжку під наголовком „Себегубство демократії". Гемилтон Фиш Армстронґ, редактор великого американського журналу „Форен Аферс", написав книжку „Останні дні французької републики". Рене де Шамбрен, француз, нащадок генерала Лафаєта, відомого американського революційного героя, написав книжку під наголовком: „Я бачив, як Франція падала: Чи повстане вона знову?"

Як можна сподіватися, кожний з цих авторів пише про ті самі події інакше й виходить з іншого заложення. Німець, як можемо догадуватися з наголовку, виходить зо засад демократії; американець певно з того самого заложення; згаданий француз зближений до фашизму.

Та, якби не було, факт є фактом, що про цю справу появилися аж три книжки. Видно, що в американському громадянстві є широке зацікавлення справою Франції. І число читачів цих книжок певно досягне багатьох тисячів.

Чи можемо ми похвалитися якиминебудь зацікавленням книжками? Не говорім уже про зацікавлення якоюсь спеціяльною справою, а про загальне зацікавлення книжками.

ЧУЖІ СЛОВА ЯК СВОЇ.

Згаданий критик Ґенет дає в одному уступові своєї критики наголовок: Sitzkrieg to Blitzkrieg, себто: „від сидячої війни до блискавичної війни".

Та Ґенет пише цей наголовок в американським часописі, вживає два німецькі слова, але зовсім не подає їх перекладу на англійську мову.

Він видно певний, що його читачі, чи вміють вони по німецьки, чи не вміють, ці слова певно будуть знати. Війна ввела ці слова в загальне уживання. Кажучи „зіцкріґ" або „блiцкріґ", американець не потребує зовсім поясняти: американці знають слова вимовляти й знають їх значення.

Про приватних банкирів у старинним Вавилоні знали ще за часів царя Навуходоносора в 600. р. п. Христом.

З ДНЯ

ДОЛЯ БУДУЧИХ ПОКОЛІНЬ.

По двох роках наукових дослідів Товариство економічного і суспільного пляновання оголосило висліди своєї праці. Воно говорить, що число уродин в Америці значно маліє. Лиш фармерське і маломістечкове населення сяк так виповнює свій суспільний і природний обовязок — давати життя новим поколінням. По великих містах справа представляється дуже зле. Міське населення не приводить на світ навіть стільки дітей, щоб себе самого заступити. Якби не доплив людей з фармерських околиць, населення великих міст постійно малілоб.

Зновуж у населенні великого міста під оглядом дітей найгірше вивязуються маючі родини. Бідніші родини скорше беруть на себе обовязок мати діти. Серед великоміського населення найбільше дітей мають ті родини, яких голови працюють на Доблю Пі Ей, говорить звіт згаданого товариства.

БАГАТІ РОДИНИ.

Зате багатші родини викручуються від обовязку мати та виховувати діти. Бо в них занадто вироблений смак до панського, вигідного життя. Свій високий життєвий рівень вони мусять за всяку ціну зберегти. Тому велику скількість своєї енергії вони витрачують на здобуття потрібних до життя фондів. Колиж тих фондів вони мають подостатком, тоді зачинають думати про дітей. Але як? — Думають у той спосіб, що замало в них нагромадженого майна, щоб своїм дітям забезпечити щонайменше такий самий рівень, який вони мали. Цеж не лічить пускати в світ нові покоління не давши їм щонайменше такого самого рівня, як родичі мали, міркують собі багаті люди. В їх розумінні це булоб самолюбство. Ось ніби в імя любови до ненароджених дітей вони тим дітям не дають спромоги родитись, жити.

Бувають і такі багаті родини, що мають чимало накопиченого майна для кількох десятків будучих поколінь. Але й ті часто втікають від обовязків виховування дітей. Ці останні найчастіше оправдують свою бездітність тим, що суспільні обовязки не дозволяють їм на „люксус" мати діти. Коли вони своїм дітям не можуть дати того батьківського чи материнського тепла, яке вони повинні дати, краще зробляють, коли оставатимуть бездітними, заключають вони.

ЗВЕРХНІ ОБСТАВИНИ.

Найважнішою причиною уникання цього суспільного і природнього обовязку є, як сказано, внутрішнє моральне наставлення. Про моральний бік цеї справи говорять багато духовні чинники. Та всетаки ця справа має також зверхні, соціяльні причини і булоб хибно та шкідливо цих причин не брати під увагу.

Не будемо тут говорити про дуже багаті родини, які мають подостатком гроша, щоб устроїти собі життя так, як їм хочеться, не числячись з ніким іншим. Бо таких відносно не дуже багато. Зате слід провірити обставини серед яких живуть середньо-заможні родини і вбогі.

ОБМЕЖЕННЯ.

Вбогі родини звичайно живуть серед таких обставин, що дозволяють їм мати стільки дітей, скільки вони хочуть. В убогих дільницях рідко хто робить застереження, що не вільно мати дітей. В убогих дільницях крик дітей це самозрозуміле явище і кожний, що в них живе, приготований до цього.

Зате в трошка багатших дільницях справа мається цілком інакше. Коли хтось шукає за мешканнями, перший запит, що ставлять йому власники домів є: „Чи ви маєте діти?" Другий запит: „Чи маєте пса?" По довших торгах остаточно йому простять пса. Але дитини — борони Боже. Хто має більше малолітніх дітей, то вже нема мови, щоб він протиснувся до трошки кращого помешкання.

Тай нема що винувати за це лиш власників домів. Часто вони не живуть у своїх домах і діти їм особисто не дошкулювалиб. Але цього домагаються інші льокатори. Це вони настоюють, щоб не було в поближжі дітей. Бо крик дитини наводить на них лють; їх здегенеровані нерви не зносять найменшого галасу.

ЛИЦЕМІРСТВО.

Серед таких обставин лицемірним є дорікати комусь, що не має дітей, а водночас не таврувати та не викорінювати тої тихої пропаганди, що з великим завзяттям провадиться довкруги нас проти дітей. Закалою нинішньої цивілізації є це, що расова собака знайде в ній далеко більше прихильности і можливости життя, ніж людське немовля.

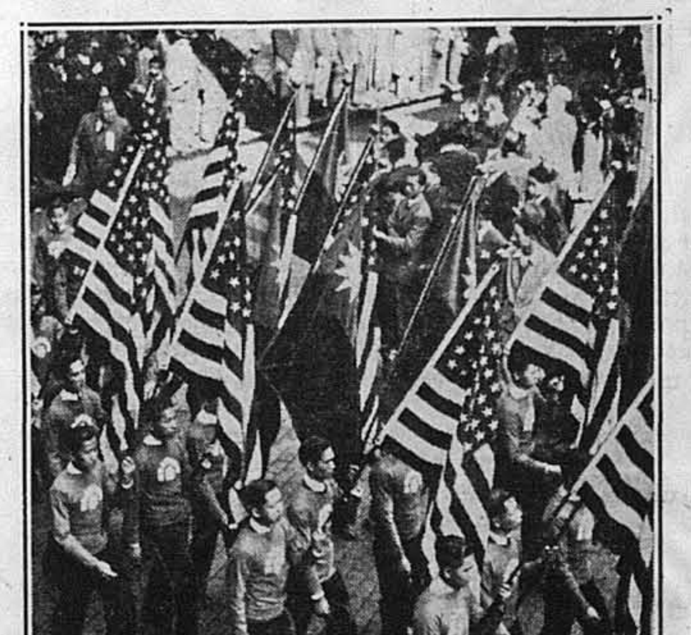
Приріст дітей збільшиться лиш тоді, коли ціла суспільність змінить своє наставлення до дітей, не буде уважати їх „дошкульною завадою", та буде любити не лиш здоровенький і приємний усміх дитини, але також її крик; не лиш її святочний вигляд, але всі ці клопоти, що звязані з її вихованням. Це гарний звичай робити в поїзді, чи трамваю місце матері з дитиною. Цей гарний звичай повинен бути поширений всюди, зокрема там, де мама з дітьми шукає даху над головою.

ЮГОСЛАВІЯ ПІДДАЄТЬСЯ

БІЛГОРОД. — Здержано на великі розміри особовий залізничий рух, бо небаром не курсуватимуть 86 поїздів, що доходять до границь Югославії. Поїзди потрібні на транспорти, а транспорти звязані з перевозом німецьких військ і воєнних матеріялів.

ПРОТИ-ЖИДІВСЬКІ ЗАКОНИ В ФРАНЦІЇ

ВІШІ. — Ввійшли в життя нові закони, звернені проти жидів. Особливо вдаряють вони тих жидів, що були заняті в пресі, радіо, й фільмовій продукції, звідки їх цілковито усунено.

КИТАЙЦІ СВЯТКУЮТЬ. — Нюйорські китайці відсвяткували оноді 29. річницю повстання китайської републики.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БЕЛВИЛ, Н. ДЖ.

Даймо відсіч.

Від довшого часу наші вороги ріжного рода, стараються поріжнити наш нарід в Америці. Тому, що ми остались одиноким речником української справи, вони хочуть підлими доносами підкопати прихильність і симпатію американського народу і настроїти ворожо проти нас і наших слушних змагань.

Ми, американські горожане піднесім свої голови сміло і поставмо цьому протиакцію.

Ми Українці з Провидіння Божого стоїмо на тій самій землі, де стояв 150 літ тому Вашингтон. І з відси з сильною вірою в Бога, з вірою в нашу святу справу, ставаймо до бою проти всіх ворогів, що стараються знеславити наше імя і зробити нас зрадниками прибраної нам батьківщини.

Кодло ріжного роду підривних елементів зросло в силу в Америці, що своєю гадючою пропагандою зачинає витискати чесних американців з ріжних становищ і забирати їх місце.

Ми, як чесні горожани Америки, зазнали найбільше на власній шкірі, що значить панування і примхи деспотів.

Агентів тих деспотів є в Америці много. Під покришкою американського патріотизму зачали кампанію проти нас, Українців. Чому якраз ми стали жертвою всяких доносів? Хто ті доноси робить? Яка ціль є тих, що ведуть кампанію проти чесного імени українців в Америці?

Відповідь на ці питання ми дістанемо, коли перечитаємо Р.М. і провіримо політичні переконання тих редакторів, що доноси на нас роблять.

Ми мусим боронитись. Хто не вміє або не хоче боронити свого імени, мусить пропасти. Як ми маєм боронитись?

1.) Творити стейтові організації з тих товариств, що є на містах і місточках.

2.) Скликати для американців великі збори і обзнакомлювати їх з нашою справою і ідеольоґією.

3.) Видавати відповідні книжки і брошури для американців.

4.) Отримувати і піддержувати інформаційні бюра по великих містах.

5.) Голосувати при виборах на кандидатів, які прихильні для нас.

Запамятаймо, що ми стоїмо на передодні великих змін. Українська справа може бути порушена в дуже короткім часі. Чи ми є приготовані до цього?

Не тратьмо часу на дрібниці.

Українська Національна Стейтова Організація стейту Н. Дж., зо свого боку рішила скликати про-американське віче в ціли: 1.) Щоби обзнакомити американців і заявити публично, що між українцями нема „пятої колюмни". Українці є так само льояльні до Америки як і родовиті американці.

2.) Запротестувати і напятнувати всіх правдивих „пятоколюмністів", що скриті під покришкою американського патріотизму, осуджують льояльних горожан українського походження.

На це віче повинні обовязково явитись всі українці зо стейту Н. Дж. З дальших околиць повинні бути вислані делеґати.

Всі вояки американської армії повинні явитись у своїх одностроях і цим доказати, що українці є добрі горожане в кожній ділянці і стоять дружно в обороні чести своїх батьків і прибраної батьківщини — Америки.

Т. Рудий.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ. БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ЩО ЗМАГАЄТЬСЯ ВИЛКІ?

В дні 5-го листопада міліони американців підуть до виборчих урн, щоб кинути свої голоси на одного або другого президентського кандидата. До того часу кожний свідомий американець має рішитись, як віддати свій голос. Ніхто, що дійсно любить Америку та її спосіб, не піде до виборів без приготування; кожний мусить знати, кого вибирає.

З двох кандидатів на президента я заявляюся за вибір републиканця Вендела Вилкі. До цього спонукують мене ріжні причини. Теперішний президент Д. Д. Рузвелт, що кандидує вже втрете на президента, ломить американську традицію. За цілий час існування цеї великої демократичної републики, жадний президент (крім Рузвелта) не шукав третього вибору. Такі великі ґіганти американської історії як Джордж Вашинґтон, Томас Джеферсон, Ендро Джексон та Вудров Вилсон — відмовлялися від третьої каденції. Тому нема причини вірити, що Ф. Д. Рузвелт „незаступимий" в Білому Домі. Тепер тільки диктатори говорять, що без них не булоб порядку на світі. Попираю кандидатуру В. Вилкія, бо він представник правдивого американізму. Такого, що причинився до збудування нашої держави. Вилкі не є професійний політик, але чоловік діла. Він зрозумів, що національну оборону та єдність нації не можна збудувати підюджуванням одної кляси проти другої, використовуванням робітників проти капіталу, чи навпаки. Вилкі вірить, що Америка як молода нація й держава, має в собі досить динамізму та творчої сили, щоб підняти національну продукцію, рушити цілий ряд приватних та державних підприємств, здержати безробітя й тим способом піднести рівень життя кожнього громадянина Злучених Держав Америки.

Політична фільософія В. Вилкія зводиться в таких заключеннях:

1. Уряд Злучених Держав Америки повинен отворити народові очі щодо найближчої будучини краю та заохотити його до дальшої праці, щоб тим робом піднести вище життєвий стандард.

2. Уряд повинен цілком занехати ідею клясової боротьби та клясового антаґонізму. Замісць того, повинна панувати в Америці гармонія між працею і капіталом, на чім скористає кулуючий загал.

3. Краєм повинна правити компетентна та рішуча адміністрація, а не така, що безнастанно задовжує державний скарб коштом тих, що платять податки.

4. Кожний уряд перестає бути демократичним, коли він прибирає форму та властивости монопольного уряду, цебто такого, що є сконцентрований в руках одної особи чи зорганізованої кліки.

5. Нарід повинен рядити собою законом, а позбутися тиранії, яка уживає безправя, щоб контролювати життя та маєтки горожан.

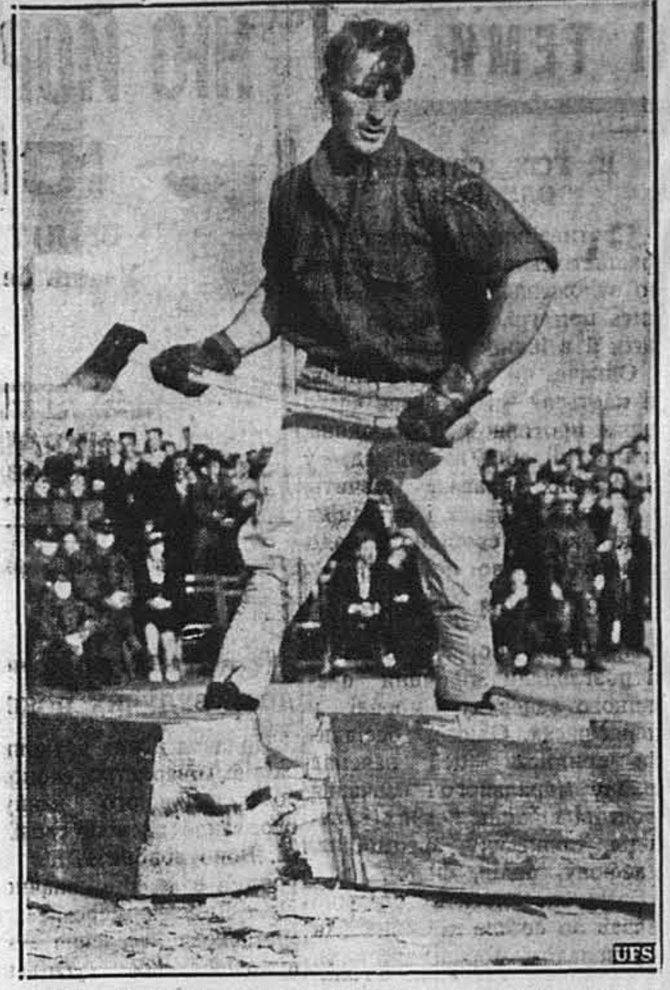
6. Нарід довинен мати чесне справоздання про т. зв. скриті такси (податки), як також про кошти удержання уряду, так, щоб ціла суспільність могла знати, на що йдуть її податки.

7. Вилкі є рішучо проти вступу Америки у війну. Він обіцює поробити всі заходи, щоб затримати Америку в мирі. Однак, він не прийме жадного накиненого ладу світа, й не скаже „це не робить ріжниці для Америки, які відносини панують поза межами Злучених Держав Америки".

8. Національна оборона — це не тільки справа армії та фльоти. Це питання відповідної продуктивної спроможности достарчати потрібні матеріяли. Це питання, щасливого та обеднаного народу. Це є питання здорової фінансової політики уряду.

Ось це є та програма Вилкія, з якою він виступає у своїй виборчій кампанії на президента Злучених Держав Америки. Його погляди на будучий уряд та на поправу кращого життя в цій країні, не є диктовані жадними політичними кліками чи бюрократіями. Як досвідчений бизнесмен, що зазнавав вже й судьби фармера, робітника, промисловця та підприємця, Вилкі знає тайни американського успіху. Тому певно не заведе американський нарід в його сподіваннях. Він має головну розвязку на цілий ряд національних і соціяльних питань, як на податки, безробітя, працю й капітал, національну оборону, проблему американської молоді й т. п. А в тому всьому він кермується одним моттом: добром цілої американської нації. Ось і тому я є за те, щоб його вибрати президентом краю.

А. Д.

ЗНАЄ РУБАТИ. — На нюйорський світовій виставі робітники нюйорського департаменту парків показували онодi, як вони вміють рубати. Джан Дуґел виграв перегони в рубанні, бо перерубав пень, 12 цалів грубий, за 3 хвилині 40 секунд.

НІМЕЦЬКІ „ТУРИСТИ" В БОЛГАРІЇ

ІНСТАНБУЛ. — В Туреччині заклопотані відомостями, що в Болгарії це вправді немає німецьких військ, але зате є небувале число німецьких „туристів", яких начисляють на тисячі. А це, на думку турецької преси, означає, що Болгарія опиниться скоро в німецьких руках, подібно як Румунія. Знову це означатиме наступ на Туреччину. Та якби не було, Туреччина рішена ставити сильний опір. Тільки вже мало числить на допомогу з боку Совєтів, хоч турецький посол саме тепер відбув довшу розмову з совєтським премієром Молотовом, що є зразом і народнім комісарем заграничних справ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 134. Все задля неї.

„Ти або поможеш нам знайти і повбивати слонів, або сам сконаєш", повторив Залім. Тарзан був непорушний.

Для нього власне життя не було таке важне. Але він мусів жити, щоб врятувати Джейн з рук торговців білими невільниками.

З тяжким серцем Тарзан вкінці згодився на услівя Заліма.

Ховаючись в корчах, Кейдо плакав ревними сльозами. Великі сірі слони були також його приятелями.